

Ljutomer. V nedeljo, dne 18. t. m., priredi podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljutomeru v drevesnici in sadonosniku osnovne šole tečaj za obrezovanje, sajenje, sajenje in precepavanje sadnega drevoja, takoj po osmi maši točno ob pol 9. uri. Na ta tečaj opozarjamo vse člane in prijatelje podružnice, posebno pa še mladino. Tečaj bo vodil sreski ekonom gospod Vekoslav Stampar.

Sv. Andraž pri Velenju. Ni še pozabljena izguba s smrtjo vzgledne Marijine družbenke Lojzke Bolha, že je angel smrti zopet posegel s svojo nemilo roko in utrgal eno izmed cvetk iz vrta tukajšnje Marijine družbe, Dedič Francko. Bila je vesele in živahne narave, prijazna do vsakogar in zato priljubljena povsod. Gojila je v svoji domači hiši lepe rožice, katere je pa kaj lepo znala uporabljati tudi za čast božjo. Vsako soboto je, dokler je mogla, hitela s polno košaro cvetlic v cerkev, kjer je z njimi krasila veliki oltar v slavo Jezusu in Brezmadežni. Ker je bila prej tako cvetoča, pač nismo slutili, da si bo nebeški Zenin ravno njo prvo izbral iz naše srede. Neusmiljena jelika ji je dne 23. m. m. utrgala nit življenja. Ko je čutila, da se ji bliža smrt, je zbrala še zadnje moči in je s pomočjo navzočih hotela opraviti še svoje družbene molitve, nakar je z molitvijo na ustnicah mirno izdihnila svojo mlado plemenito dušo. Pred domačo hišo ji je lepo govorila v slovo družbenka Ivanka Glušič. Na njeni zadnji poti je se spremljala skoro polno številno zbrana Marijina družba z zastavo od hiše žalosti na mirodvor ter mnogo ljudi iz domače pa tudi sosednjih župnij. Pri odprtem grobu se je s krasnim, v srce segajočim govorom poslovil od nje preč. g. župnik, pevski zbor pa ji je zapel žalostinko. S težkim srcem, draga Francka, smo se ločili od tvojega prezanega groba vsi, zlasti pa še tvoje tovarišice, katerim si bila vedno v tako velikodušno pomoč za kras cerkvenih oltarjev. Upajmo, da ti je Brezmadežna že tudi zvila najlepši venec večnega plačila! Počivaj v miru, blaga duša! Ostalim domačim pa naše iskreno sožalje!

Sv. Jurij ob južni žel. Niste samo v drugih farah obhajali ženitovansko veselje, temveč smo obhajali veselo ženitovanje tudi mi. Saj jih je bilo 31 parov oklicanih, 15 parov v domači fari poročenih, drugih 16 parov je šlo pa v druge fare. Iz Marijine družbe se je poročilo 7 članic. Ker so vestno izpolnjevale družbeno načelo, zato so njih sestre družbenice vsaki posebej šle za slovo z Marijino zastavo nasproti, ena izmed njih jo je nago-

vorila ter ji podarila poročni šopek in potem so jo spremljale do poročnega oltarja, da cilja zaželjenega. Presrečni Bog plačaj vsem družbenicam za spremstvo, posebno pa neutrudljivi prednici! Bog živi vse letošnje novoporočence! — Pa še nekaj lepšega smo obhajali: Veliko veselja sta nam napravila globokoverna zakonska Grajzl, p. d. Matožič, iz Kristan vrha, ki sta obhajala 50letnico svoje poroke. Vzgojila sta 11 otrok po lepih kršč. načelih. Zlatoporočnica in drugi svatje so se vozili na šestih avtomobilih.

Fran Wernig:

Slovenjgradec.

Krajepisna črtica.

I.

Srčna potreba mi je, da te zopet obiščem — Slovenjgradec! Kdor te je vzlubil nekoč, ne pozabi te nikdar več, tiho, zasanjeno in prijazno mesto med Veliko kopo in Urško goro. Tiho in pozabljeno si in živiš čisto posebno, gospodarsko in kulturno življenje, kakor da bi ne spadalo k pokrajini, ki smo jo imenovali nekdanj: Južni Štajer. Zares: ni južna Štajerska tod, kjer izvirata Paka in Mislinja in le-ta v počasnem in zamišljenem toku polzi in stremlje hrepeneče proti Urški gori — na zapad proti solnčnemu zahodu. Zelena Štajerska in sever je tod, moj dragi, ljubi, svetli sever. In ljudstvo biva tu: dobro, zvesto, hvaležno in molčeče, kot so molčeče, tihe in pravljeno zasanjane mislinjske dobrave in so molčeči temni, starodavni gozdovi na pobočju visokega — mogočnega Pohorja.

Da, prevzelo me je, ko si se mi odprla po dolgem času zopet, Mislinjska dolina, v vsej svoji krasoti pred mojimi očmi, da bi te objel in poljubil in bi se vdano zjokal od davne sreče, davno minulih dni. In moje srce so razgibali tihi, neslišni zvoki neke nordijske narodne pesmi: moj dragi, ljubi sever...! Prav ima Badjura, ko povdarja v svojem »Vodiču«, da je lepota planinske doline Mislinje premalo znana pri nas in premalo vpoštovana.

Ko sem srečal nekoč tovariša, slovenskega pesnika, na postaji v Dravogradu, mi reče ta s posebnim navdušenjem in ognjem v očeh: Slovenjgradec, to mora

biti lepo mesto, ko ima tako lepo ime. Nisem se zavedal takrat blagoljubnosti in pomembnosti imena, danes pa vem, da je imel tovariš prav in sedaj čutim tudi jaz ves čar in poezijo, ki leži v besedi: Slovenji Gradec.

Spomni se, tovariš, samo tihe poti in sprehoda mimo Potočnikove tovarne, skozi temni smrekovi gozd na hrib pri Borovniku! Nad vso zapadno dolino kraljuje hrib in krasen razgled se ti odpira na Urško goro in v sinji dalji zreš tudi vrh sive Pece. Pod teboj pa leži belo, čedno mesto, ki se ti zdi mično in lično, kakor bi stare in vse enako postavljene hiše in ravne ulice naličile ljubki zgradbi otroške igre. Vse enotno, ravno in odmerjeno. Onstran mesteca, po kratki, gladki poti ob nizkem zelenem pobočju pa počiva vas Starigrad s cerkvijo in župniščem, ki je podobno bolj srenjeveški trdnjavi in mogočnemu gradu, kakor hiši miru in utehe. Župnik Jurko, navdušen in napreden ekonom, gospodari tod na svojem nad 600 oralov velikem posestvu in nad obsežnimi gozdovi. Nad Starim trgov, na vrhu hriba pa se dviga sredi zelenih smrek cerkev Starigrad. Veličasten je pogled ob večerih na mehko, valovito vrsto holmov, katere krasijo v solnčnem zahodu kot šopek sredi temnega zelenja in visokih, vitkih smrek in jelk: starodavna, siva cerkva Starigrad.

Zgodovinska tla so tu. Starigrad, kate-rega je spajala z Rimskim vrelcem že v rimljanski dobi cesta, sega kot naselbina še v keltsko dobo. O tem pričajo novejšje izkopine. Tu je pokopan tudi naš slavni Trstenjak. In tod vodi pot mimo uglednih posestnikov Areha in Schöndorferja v sedanje zapuščen bivališče našega Meškota, v Sele pod Urško goro.

Na južni strani mesta pa pelje čez ravna polja in tihe dobrave cesta v Podgorje. Ustavimo se za hip v ugledni hiši pri Roginu in krenemo naprej v pravljeno osamelost in kraljestvo smrekovih gozdov, v Šmiklavž. Tu srečamo častiljivega rojaka, koroškega begunca župnika Treiberja, ki je na svoja stara leta našel po težkih in trdih bojih mir, srečo in zadovoljstvo v tem zatišju. Zapadno od šole-eno-

konje. — V resnici povem, da vas niti ne upam nadlegovati, ako so vsi tako krotki, kakor je bil ta.

— Dogovorila sva se, da igrava, dokler ne omagava. Morda med tem naletiva še na bolj divje konje.

— Ne bi vas hotel preveč mučiti, zato pa prosim, da — pri tem je Dübello za trenutek prenehal in je pozorno pregledoval konje — da... ukrotite modrino.

Vsi so se začudeno ozrli na Dúbello, niso verjeli ušesom... Holandinec pa je jasno pokazal z bičem na staro kobilu.

Donato se je hitro glasno zasmeljal:

— Modrino! Hahaha!

Miguel bi najraje zbežal, tako ga je bilo sram. Kako razžaljen! Najboljši jahač! In naj ukroti to staro modrino, z zvoncem na vratu, ki je bila nekaka stara mama med konji. Vkljub temu je prisilil na ustnice trpek smeh.

— Gospod si dovoli šalo na moj račun. Povejte resno, katerega konja naj zasedem?

— Modrino, kakor sem rekli! — je ostal pri starem Holandinec.

Miguel je vrgel jezno bič na tla.

— To je že preveč! Izberite prosim enega konja!

— Sem že izbral. Dogovorila sva se, da vsak zajaha konja, ki ga nasprotnik izbere.

Sedaj je bilo jasno, da Dübello resno misli. Morda je storil to z namenom, da bi ošabnega Miguela kaznoval. Krotilec se je moral odločiti, ali da plača, ali da pred vsemi pastirji zasede modrino in se s tem izpostavi zasmehovanju. Nekaj časa se je obotavljal, potem pa je stopil k mirni modrini, jo osedlal in se vsedel na njo. Udaril jo je z bičem in enkrat jahal v krogu. Potem je zelen od jeze skočil z nje.

— In sedaj ste zopet vi na vrsti, da izbirate — ga je s smehom pozdravil Dübello.

Miguel je v njega zapičil črne oči.

— Dovolj mi je komedije!

— Da? Na ta način torej priznate, da sem jaz boljši konjenik?

— Ne! Dalje se z vami nočem preizkušati.

— Naloga morda ni bila dovolj težka? — Dübello je odvil z vratu ruto in potegnil z njo med prsti. — Gospod, imate prav. Kar sva sedaj storila, je bilo preveč lahko. Vsak zna zajahati konja, ki so mu noge zvezali z laso in ga vrgli na tla. Poskusiva mogoče nekaj drugega? Ta robec ravno ni močna opora, da bi se človek lahko obdržal z njim na konju, ki še ni ukročen. Ali imate veselje še za eno stavbo? Stavite konja nasproti mojemu, da šestdeset sekund obsedim na popolnoma divjem konju, ne da bi rabil drugo ko to ruto?

Miguel je zaničljivo pogledal svilen ruto.

nova knjiga za vas! Brez nje ni nedejtel
"BESEDE ŽIVLJENJA!"
Naročite ta fantovski molitvenik,
ki stane 22 Din, v usnje z zlato
obvezo pa 30 Din v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Fantije

razrednice samevajo sredi gozda sive razvaline gradu Vudriš. Tod vodi tudi pot mimo sv. Helene na Gračko goro in št. Vid, kjer sta si živinozdravnik Pirnat in g. Günther z napravo vzornega pašnika postavila trajen spomenik.

II.

Kdo naj bi popisal vso romantiko, zanimivosti in posebnosti pozabljenega lepega in tako draga mi slovenjgraškega okraja! Skozi čudovito lepo sotesko zgornje Paške doline — od Nemcev nekdanj južnoštajerski Semmering nazvano — si utiraš pot v Mislinjsko dolino. Gozdovi, žage in mlinci te pozdravljajo ob vsej poti. In znane obraze kmečkih veljakov, ponosnih, a nepozabno dobrih, srečavaš zopet. Zopet slišiš znana domača imena: Kralj, Jaš, Lužnik, Kac, Vavpot, Pačnik, Pečoler, Lobe itd. itd.

Mislinja šumi pod menoj in veter-južnjak zapoje svojo mogočno in pravljico tiho, tajinstveno pesem v vrhovih visokih in temnih smrek ter me drami iz mojih srečnih sanj. Pogled in moje misli pa še gredo na vsa mesta dragih spominov, na restavracijo gospe Goll, v Šmartno k dragim znancem in prijateljem, v Legen k odlični družini veleposestnika Rotovnika in tudi na drugo, na severno stran Slov. Gradca. Mimo Scharnerja ob Mislinji z mnogimi jezovi in slapi, mimo Köllnerjevih tovarn v Pameče k splošni znani, ugledni obitelji Vrhnjakovi in naprej v št. Janž in Dravograd.

Čudovita zasanjenost leži nad vsemi temi kraji, nad Mislinjsko dolino in nad Slovenjgradcem. Gotovo je le-ta vplivala tudi na dovtetni, mladi in mehki duši velikih Slovenjgradčanov, skladatelja H. Wolfa in pesnika Golla, ki sta obdarila nemški narod z nevenljivimi umotvori.

Vendar, gospa, dobra mamica Borovnikova, ne bodite hudi, da sem se tako dolgo zamudil pri mojih spominih! Že grem in ubogam vas, mamica. In zopet gremo v našo sobo ali pa na vrt pod košato, tiho jablano ter se vsedemo k mizi po domače in prijazno kot nekdanj. In prišel bo tudi

stari, prijazni atek, s katerim bova zopet pokramljala o drevesnici in o sadnem vrtu, in prisedel bo tudi Franček vaš. Z njim pa se bova pomenila o kmetiji, o travnikih in o polju. Med tem pa bo Malči prinesla vina — kakor nekdanj — da, kakor nekdanj. Saj raste vino pri vas na Pohorju na smrekah, pravijo! Presrečno Pohorje! Radi tega, tovariši, trčimo in pijmo na čast naše lepe domovine, na čast Mislinjske doline in na čast vsega Slovenjgradca in Slovenjgradčanov. Bog živi!

Kako nastanejo potresi.

Nič strašnejšega menda ni na svetu kot so potresi. Da se zaziblje zemlja, ki jo smatramo kot nekaj tako mogočnega in stalnega, nas navdaja z največjo grozo.

Dolgo časa so ljudje ugibali, kje da so vzroki za potrese. Danes to ni več tajna. Imamo razlago za vsako vrsto potresov. Dajmo si jo ogledati!

Znano vam je iz šole, da je zemeljska skorja, na kateri prebivamo, pravzaprav samo razmeroma zelo tanka lupina na ognjenem zemeljskem jedru. Radi doslej še nepojasnjenih vzrokov se včasih vzburka ta ognjeno-tekoča snov na enem ali drugem mestu in sili na dan. Pojavi se v ognjenikih, kjer že najde pripraven izhod; mnogokrat pa tudi siloma razdre kje zemeljsko površino. Jasno je, da se okoli takega izbruha potrese zemeljska površina, ker je podzemeljska moč zelo velika. Močnejši izbruhi zemeljskega jedra se čutijo dalje na okrog kot slabejši. V našem listu ste mogli pred kratkim čitati, da je zopet začel delovati v Sundskem prelivu (jugovzhodna Azija) na otoku Krakatau nahajajoči se ognjenik, ki je ugonobil leta 1883 nad 30.000 ljudi. Pri vsakem močnejšem izbruhu se tam strese zemlja, kar zadaja ljudem velik strah.

Takšni potresi se zovejo »ognjeniški« potresi.

Druga vrsta potresov nastane zlasti na kraškem svetu. Voda razkraja v zemlji apnenec in tvori polagoma podzemeljske votline, ki se lahko zrušijo, pri čemer se seveda tudi potrese zemeljska površina.

Pred leti so se pojavili taki potresi na dalmatinski obali. Najbrže so se zrušile tam pod vplivom morskih valov take votline, kar je povzročilo potrese.

Najčešči in lahko tudi najnevarnejši potresi pa nastanejo vsled ohlajanja zemeljskega jedra. Vroče zemeljsko jedro se namreč polagoma ohlaja na površini, in zato skrčuje. Že trdna vnanja zemeljska skorja se hoče prilagoditi zmanjšane mu jedru, zato v njej začne pokati. Skupine zemeljske plasti se dvignejo, druge stopijo na njihovo mesto, globine se otvarjajo, druge zapirajo, nastanejo hipne izpremembe na zemeljski površini, ki morejo preobraziti cele pokrajine. Pri tem se tudi zemlja okoli tistih točk več ali pa manj potrese.

To so takozvani »tektonični« potresi. Mnogo jih je, a večine njih niti ne čutimo. Kadar so pa sunki močnejši, je škoda na zemeljski površini lahko znatna.

Posebni aparati — potresomeri — zaznamujejo, kdaj je bil potres, kako močan je bil in koliko je bil oddaljen od opazovališča. Tako večje opazovališče ima mo n. pr. v Ljubljani.

Po takih opazovanjih so dognali, kje se pojavljajo potresi na zemlji najrajši. V tem listu ste gotovo že večkrat čitali, da je na Japonskem vsak čas potres, ki je tam že napravil ogromno škode in je zahteval nebroj človeških žrtev. Na leto ni tam nič manj kot kakih 500 potresov. Japonci morajo prebivati v lesenih in gibljivih hišicah, drugače so vedno v nevarnosti, da se jim zruši strop nad glavo. Takim hišicam potres sicer ne more kaj posebnega škodovati, kajti če se tudi podre, jo je lahko zopet postaviti. Ali druga nevarnost je tu! Ko pade taka hišica radi potresa, se kaj lahko vname na kakem odprtem ognju. Potem pa je v plamenu v kratkih urah celo mesto in ni je sile, ki bi pogasila tak požar, osobito ako še piha veter.

V naših krajih ni mnogo potresov. Starejši ljudje se še spominjajo na potres, ki je porušil velik del Ljubljane. Potresna črta gre nekako od Dunaja preko Zagreba na Trst, ali zdaj je že dolgo mir in prosimo Boga, da tako tudi ostane!

— Mi ne jahamo s pomočjo ženskega šala.
— Naravno da ne! Ko bodete vi na vrsti, dobite sedlo, lasso, uzdo in ljudi, ki vam bodo pomagali . . . vse, kar poželitel Jaz pa imam zaupanje, da dosežem to brez pripomočkov? Ali pa se morda bojite?

— Bojim? — je sikal Miguel sovražno. — Na katerem konju hočete pokazati svojo umetnost?

— Na kateremkoli, ki mi ga izberete.

— Na kateremkoli? — je ponovil zategnjeno Miguel. Peklenska misel se mu je rodila v možganih. — Prosil bi vas, da bi poskusili srečo z onim konjem. — Pokazal je na črnega žrebca, ki je ločeno od drugih veselo poskakoval.

Donato se je vmešal:

— Ne gre, da bi se od moža zahtevalo, da zasede konja, ki je še popolnoma divji.

— Ravnotako ni lepo zahtevati od moža, da ukroti staro kobilu — je odvrnil Miguel.

— To je bila šala! — je nasprotoval Donato. — Kdor pa sede na tega konja, se igra z življenjem.

Miguel je skomiznil. — Gospod naj plača, ako ne sprejme pogoja.

Dübell je stopil naprej. En pastir mu je položil roko na ramo.

— Nespamet! Črni žrebec te bo stal življenje.

Dübell se niti ni zmenil za opomin.

Na deset korakov se je približal visokemu črnemu žrebcu in ga dobro pogledal.

— Pettisoč dolarjev stavim proti enemu centu, da don Miguel ne upa niti sesti na tega konja.

Nasprotnik je močno zarudel.

— In jaz sprejemem stavo! — je škripal z zobmi. Pastir je šepetal Dübellu:

— Pusti! Samo to hoče, da bi si zlomil vrat . . . to je vse . . .

— To so že tudi drugi hoteli pred njim — je mirno odgovoril Dübell.

— Ali je zelo nevarno? — se je obrnila Betka k Raoulu.

Argentinec je skomiznil. Ko je Betka zapazila izraz na njegovem obrazu, se je stresla. Ni bilo upanja, da bi preprečil to nevarno igro, ki se prav lahko konča s smrtjo.

— Juan! — se je obrnil Dübell k pastirju, ki ga je skušal prej odvrniti od igre. — Ali bi jahal v trgovino in mi prinesel zavitek sladkorja?

— Hahaha! — se je veselo zasmel Donato.

Dübell se je prijazno zasmel in se priklonil gledalcem:

— Oprostite, gospoda moja! Prosim, potrpite, dokler se tovariš ne vrne.

(Dalje prih.)

Ve morate imeti knjigo
„KADAR ROŽE CVETO“
Naročite jo v Tiskarni
sv. Cirila v Mariboru.

Dekleta